

במשעולי החסידות

להבין ולהשכיל בדברי רבותינו תלמודי בעש"ט הקדוש

גיליון צד | מקץ פ"ו

והדליקו נרות בחצרות קדשך

שעשה ניסים לאבותינו בימים ההם בזמן הזה - כי ימי החנוכה מציינים את המלחמה על הדעות ועל הליכות החיים ביהדות שמתרחשת בזמן הזה בדיוק כבימים ההם. ימי הפורים מציינים את המלחמה על הגוף ועל הרכוש ועל כל הקיום היהודי הממשי המתרחשת בזמן הזה בדיוק כבימים ההם. הניסים של חנוכה ופורים חווים ונעשים כל העת גם כיום.

"חיות בני" בעוה"ז הוא רק ע"י נסים וכיון שנס חנוכה הוא האחרון מוכרח שיש בו חינוך והתחדשות תמיד וע"כ נקרא חנוכה... כי אין לבני" קיום רק בהארות הבאים מעולם העליון למעלה מהטבע, והנסים הם מיוחדים להנהגת בני ישראל... ולכן כשעשה הקב"ה נס לאבותינו ה' להם מזה חיות וכשנסתלק הארת הנס הוצרך לעשות להם נס אחר וכן היה תמיד. נמצא כי נס דחנוכה עדיין מאיר לנו ... יש בו ההתחדשות עד ביאת הגואל במהרה בימינו שיעשה עמנו הקב"ה נסים חדשים לכן נקראת חנוכה מלשון חינוך והתחדשות כי נס זה יש בו ההתחדשות עד ביאת הגואל בב"א

נר ה' נשמת אדם: ובכדי להבין את מצוות הדלקת הנר שבשבת ובהנחה ושייכותו ועמידתו כנגד גזירות היוונים. נביא את דברי הרב בעל התניא בתורה אור פ' מקץ, המסביר כיצד הפסוקים מדמים הן את נשמות של אדם והן את המצווה לנר, ומדוע התורה עצמה נדמית לאור. והוא מסביר ומגדיר את פעולת הנר כמשל לכל אלו.

הנה כתיב כי נר מצוה ותורה אור. הרי שהמשל הכתוב את המצוה לנר. וכתיב נר הוי"ה נשמת אדם שהנשמה נמשלה לנר. וצריך להבין מהו ענין הנר של מצוה ומהו הנר של הנשמה. והנה ענין הנר הוא שקרוי ע"ש הפתילה כי היא עיקר הנר. אך אין נר בלא שמן. שהשמן הוא הגורם להיות הדלקת הנר בנחת שיהא שוהה ומתעכב זמן מה. ואילו השמן ה' דולק מהר ובמרוצה. והיינו ע"י שהשמן נמשך אחר הפתילה. והוא נשרף ונכלה באור הנאחז בפתילה עד שהוא כלה לגמרי ולא נשאר ממנו כלום מפני שהוא עולה כולו באש. ומ"מ הפתילה היא עיקר הנר. לפי שהאור הדולק הוא ע"י שנאחז בפתילה. ואילו היה האור נטבע בשמן היה כבה רק שהפתילה היא המחברת את האור אל השמן כשהשמן נמשך אחר הפתילה. ולהבין משל זה בנמשל בנר מצוה ונר הוי"ה נשמת אדם.

דהיינו הנ' היא מסגרת מוללת של כלי, המכיל שמן, פתילה, ואור. בו חומר (משאב) השמן שבכלי הנר, הופך לאור באמצעות הפתילה. ומכיוון שבשמן עצמו מצומצם החומר הבורע עד כדי כך שהוא לא יכול להידלק כמו נפט כולו מאליו ובבת אחת וללא פתילה, הנה הפתילה שהיא ליבת הנר, שהיא המסגרת הקטנה יותר בתוך כל מערכת הנר, בה מתאפשרת הפעולה הכימית של הבעירה על ידי 'התבטלות' השמן המגיע מעט מעט עד אל האש בעלת החום והאור הדולקת בראשה ומתפרק שם לחום ואור, וכך תורם גם הוא להמשך הפקת הכוח (האנרגיה) שלו לתוספת חום ואור, וחוזר חלילה. והוא מונע גם את 'טביעת האור בתוך השמן'. וכל זה כמשל אל הנמשל, שהוא נשמת האדם דהיינו תפיסת האלוקות שלו, המהווה מסגרת וכלי גם לכל תפיסת עולמו הגשמית, כיצד לחבר את כל חומרו ומשאביו לכבוד שמים, על פי הבנתו והתבוננותו בתפיסת האלוקות שלו, וכיצד היא מתחברת ומנצלת לצורך זאת כל את כל גשמיותו. והרי הנשמה שהיא תפיסת האלוקות שלו כמו פתילת הנר לכל הבעירה הרוחנית של משאבי גופו ודעתו. התוצאה היא אור התורה וכמשי"ת. וכחמשך דבריו שם.

וזהו נר של הנשמה שהיא מהתבוננות נפש האלהית עצמה... וכאשר יעמיק האדם שכלו ומחשבתו בזה בעומק בינתו ובעומקא דלבא. אזי תבטל הנפש החיונית מהשכלתה בגשמיות, בתגבורת הנפש האלהית המשכלת ומתבוננת בגדולת א"ס ב"ה, להוליד מרוח בינתה והתבוננותה אהבה עזה כרשפי אש לדבקה בו ית' בדביקה וחשיקה וחפיצה בהתלהבות עצומה עד כלות הנפש, כמ"ש נכספה וגם כלתה נפשי וגו', ועמך לא חפצתי בארץ כלה שארי ולבבי וגו'. ואזי תהיה החכמה שבנפש החיונית כשמן הנמשך אחר הפתילה שהיא נר ה' נשמת אדם שהנשמה היא הפתילה המחברת אור האהבה עזה ורשפי אש להאיר בנפש הבהמית ה"ב עד שתכלה ותכסוף ג"כ לדבקה בו בדביקה חשיקה כו'. ולהיות ואהבת וגו' בכל לבך. וגדול יהי' כח כלות הנפש הבהמית ביתר שאת בבחי' שמן הנכלה ועולה עד שנעשה ממנו כולו אש של אור הנר ע"י בחי' צעק לכם והוא התהפכות בחי' האש שבה. ורשפי אש אהבה עזה כו'.

וכך כל מצוה באופן פרטי כדוגמת תלמוד תורה או גמ"ח, הנה היא מסגרת וכלי שבהם מנצל היהודי את כל כוחותיו לצורך אותה מצווה, והמצווה המסויימת שבה הוא אדוק

הדלקת הנרות: בספרי הצדיקים לבית ויוניץ בעל צמח צדיק ובעל אהבת ישראל וצל"ה, ישנו עניין שאינו שכיח כ"כ בספרים אחרים, והוא מופיע עשרות פעמים במאמריהם על הנרות של חנוכה וגם במאמרים במשך כל השנה על נרות השבת. והוא העניין להעלות עם הנר הראשון - הנקרא 'נר ה' נשמת אדם', גם את הנר השני ולתקן בחינה הנקראת 'נר של רשעים', והוא מה שנקרא אורו של משיח. יעוין באהבת ישראל (החדש ה"ב) פ' וישב אות קפ"ד המביא את לשון זקנו בעל הצמח צדיק בדברים כבירים ונפלאים.

עפ"י מה שכתב בצמח צדיק פרשה זו וזה לשונו 'רק יקדש עצמו שיעלה כל הדברים הגשמיים להקדושה להעלות הניצוצות הק' ובוה מעלה נר ד' נשמת אדם ומעלה גם הנר הב' הנקרא נר רשעים להקדושה ומקרב קץ הגאולה'. ושם באות קצ"ח 'ולזה צריכין לעשות תשובה שלמה ולקדש עצמו במותר לבל לעשות דברים הגשמיים להנאת עצמו רק להעלות כל הניצוצות הק' להקדושה, ובוה יעלה נר נשמתו וגם נר הב' דהוא נר רשעים יעלה אל הקדושה להפוך החומר לצורה סוד תיקון הנפש אשר חומר צורה בהתכללם יחד ע"י הכולל עולה מספר תקו"ן ... אזי יתודע ששמו יתברך הוא אדון על כל נוכח לגאולה שלמה ולאור הגנוז שנתגלה ע"י נר מצוה דהוא אורו של מלך המשיח ויתרומם קרן מלכות בית דוד ... ע"י שמהפכין החומר לצורה ומכניעין הנר רשעים תחת נר ה' נשמת אדם.

והעניין הזה הנקרא 'נר רשעים' צריך ביאור אל מה יכוונו דבריהם. גם יש להבין כיצד מעלים נר של רשעים אל הקדושה, ומדוע כה גדול עניין זה להביא לימות המשיח.

'ופורקן כהיום הזה': כידוע חנוכה ופורים, אין הם חגים ומועדים על שם הניסים שארעו לאבותינו רק בימים ההם - ורק תוצאותיהם של הניסים הם עד היום. כדוגמת ימי הפסח שבהם יצאנו לחרות עולם, חרות יסוד הנמשכת עד היום. כימי השבועות שבהם קיבלנו תורה הנמצאת איתנו עד היום. כימי הסוכות בהם זכינו להיווכח בהשגחה העליונה של הקב"ה עלינו על ידי ענני הכבוד או 'סוכות ממש' במהלך כל הדרך בו הוליכנו במדבר הגדול והתורה - שמלתך לא בלתה מעליך - רגלך לא בצקה - ויאכילך את המן וכו', השגחה הנמצאת איתנו עד היום הזה. אלא שההארות והניסים של ימי החנוכה ופורים הם עצמן מתגלים גם בזמן הזה, למרות שתוצאותיהם הניסיות דאז, כבר אינן כיום. והם דברי הקדושת לוי הידועים והמפורסמים בקדושה הראשונה לחנוכה. כי הארות הניסים של חנוכה נמשכים עד היום הזה.

כוונת אנשי כנה"ג 'שעשה ניסים לאבותינו בימים ההם בזמן הזה' כלומר שאלו החסדים והניסים וההארות שהיה אז בימי מתתיהו בן יוחנן כ"ג, נתגלה עד עכשיו בזמן הזה. וגם בנוסח דעל הנסים נאמר גם כן ולעמך ישראל עשית תשועה גדולה 'ופורקן כהיום הזה'. ולכאורה תיבות ופורקן כהיום הזה אין לו הכנה. ולפענ"ד יתכן לומר, כלומר שכהיום הזה הפורקן והתשועה שהיה אז בימים ההם בימי מתתיהו כו'. וזהו לשנה אחרת עשאוים יו"ט וקבעום בהלל ובהודאה כלומר שקבעו שאלו ההארות והניסים והחסדים יהיו תמיד ובוה אנו ממשכינן ההארה תמיד בכל זמן. וזה קבעום, כלומר שקבעו אותם בכל דור ודור.

ומאז ועד היום עדיין עומדת עלינו מלכות יוון - המקור והשורש למה שהתגלגל במשך הדורות לתרבות שלמה של השכלה ומדע במוחשות וכפירה בנסתרות - לכפות עלינו אורחות והליכות שעושות לעיקר את פיתוח הנאות הגוף והסביבה במדע יופי ואמנות - וממילא 'להשכיחם תורתך ולהעבירם מחוקי רצונך'. וכפי שאנו רואים בשנים האחרונות שייאים חדישים של המלחמה הכבדה עם תרבות יוון המתפרצת עלינו בשלטונים ובמשפטים בל ידעום, ובכל מיני כלים וקווי תקשורת, ומציפה אותנו בנהרות של תודעה כוזבת, טומאה והבל, שנאה ומחלוקת, ספקנות רדידות ונהנתנות. עד שאין מי שלא מרגיש את המחנק הערבי רוחני מהתפשטותם הבלתי נמנעת של כלי הקישוריות הטכנולוגיים המתקפים את כל עיקריה ויסודותיה של לב לבה של היהדות החרדית, ומפילה חללים רבים ה"י. וכמו שראינו עד היום כמו בכל הדורות זוממים אויביו מרומא ברלין ושושן הבירה להשמידנו רח"ל כפשוטו. וכמו שכתב בסוד ישירים (), גזירת 'להשמיד להרוג ולאבד את כל היהודים - ושללם לבזו' מעולם לא התבטלה 'רשמית'. רק ניתנה לנו הזכות 'להיקהל ולעמוד על נפשנו' באותו יום המיועד. ומאז 'בכל דור ודור עומדים עלינו לכולותינו' בגוף או בנפש, והקב"ה מצילנו מידם.

בימים ההם וגם בזמן הזה: והם דברי השפת אמת חנוכה תרל"ז, מיסוד הר"ם זצ"ל, שחנוכה ופורים הם מועדים לא רק על הארות גרידא, אלא על הניסים החדשים שמתרחשים בזמן הזה - ממש בזמן שלנו היום מוכח ובאותן ההארות. לכן אנו מברכים רק במועדים אלו

ומקושר, הרי היא כלבוש וככלי וכמסגרת מקיפה כמו פתילת הנר לכל פעולתו הרוחנית המתחברת אל 'צורור החיים'. כהמשך דבריו שם.

וענין נר של המצוה היא שהמצוה יש לה סגולה פרטית להעלות את נה"ב ולקשרה באו"ס ב"ה, כמא' אק"ב בקדש העליון שהוא למעלה מן ההשתלשלות. כי המצוה הם לבושים ונק' לבוש מלכות שהם בחי' מקיפים שמקיפים ומלבישים את הנפש מראשה ועד רגלה להיות צרורה בצרור החיים את ה' ממש שע"ז מעלה את הנפש כמו האדם כשהוא לבוש יכולין להמשיך אותו ע"י לבוש... ולכן לובשין טלית ותפלין קודם התפלה להמשיך בחי' מקיף למעלה להעלות את נה"ב בתפלה כנודע שאין התחנות עולה למעלה עד שיודרת תחלה הארה מלמעלה... מחיי החיים ב"ה להחיות מתים ממש בבחי' ימין מקרבת וימינו תחבקני ממש באור המקיף שמלמעלה לרומם ולהעלות את הנפש למעלה מעלה באו"ס ב"ה ממש וזהו ענין נר מצוה.

נר מצוה ותורה אור: התקיימותה של מצוה של תורה או שכל של תורה כאן בעוה"ז, משולה היא כאור וכהארה המוקרנים מנר אל סביבתו. וכמו ההכנות שאדם לנשואי בנו בבית חתונת וסעודה וכלים ונגנים וכו', הנה כל אלו הם המסגרת לכל פעולותיו הגשמיות והשכליות וכו'. אך כאשר החתונה מתקיימת בפועל בבית החתונת ובכל אותם כלים, הנה באותו זמן זה כמו **אור שמאיר שם**. שהוא אור השמחה הנחת והרצון של בעל השמחה המכוון והמתגלה בכל אותם הכנות ועבודות. וכך גם בפרט בשבת ומועדים, ובעבודת המקדש ובתפילה ולימוד התורה שהם מסגרות וכלים עצומים להרבה פעולות ומעשים, ולכן יש בהם ענין הנרות, נרות שבת ויו"ט, נרות המקדש, ונרות ביהכ"ס, כבקרד"ל קדושה - , וכן בכל מצווה שהיהודי מקיים, הנה מצב הקיום של המצווה, מהווה הוא אור מאו"ס ש'אמר ונעשה רצונו', השורה באותו מקום ובאותם נפשות ובאותם תפיסות ודעות. כהמשך דבריו שם.

אך התורה אור הוא המשכת או"ס ב"ה מלמעלה מ"ט. והיא אור וגילוי או"ס ב"ה ממש שלמעלה מעלה מהשתלשלות שירידת והדרגת סדר השתלשלות היא בחי' העלם והתלבשות או"ס ב"ה להיות התהוות מהות אחר מהות באופנים ומינים שונים... והנה אור התורה הזה נאחז ומתחבר במצוה כי כל התורה שלפנינו היא תושב"כ ושבע"פ עיקרן ויסודותן היא במצות שע"ז נאמר ותמלא כדה ותעל.

'יפיותו של יפת': והנה במלחמה בתרבות יוון ישנה קושי מיוחד וזאת עקב הדבר הנסתר הנמצא בכל ענין חכמות יוון ו'יפיותו של יפת באהלי שם' שנזכרים להיות באופן מסויים גם בהיכלי הקדושה. ולכן הדין ש'ספרים' {ספרי תורה} וכתבים ביוונית, וכידוע כל המשניות התלמוד והמדרשים מלאים ממילות לעז רבות שמקורן בעיקר מהשפה היוונית, וכן ממידות וספרות איטלקיות ויווניות, 'כמין גמא' - 'וגמא' היא אות מהאלפא ביתא היוונית. כך גם 'כאיסר האיטלקי' וכדומה. אבל הרשעים מנצלים עניין נסתר זה כדי להפוך את תרבות יוון לעיקר העניין, וממילא להשכיח את התורה והמצוות. כבשפ"א תרל"ו ליל ו'.

מהר"ל ז"ל כתב איך רצו להשכיח התורה מבני ישראל, {אלא} מצד שיש להם קצת אחיזה במה שהתורה נכתבת בלשון יונית 'יפת אלקים ליפת'. היינו שיש נקודה במלכות יוון אשר צריכה להתקרב אל הקדושה, והלשון כמו לבוש שהתורה מתלבשת בלשון זה, ובני ישראל כאשר גברו היונים המשיכו זה הלבוש להתורה והיונים רצו לעשות הטפל עיקר שיתדבקו בני ישראל ח"ו בלבוש הזה ולהשכיחם הפנימיות, והקב"ה הצילנו מהם.

המלחמה בתרבות היוונית מסובכת מאוד משום שאין די בדיחיה מכול וכול, אלא 'שיש נקודה אשר צריכה להתקרב את הקדושה'. כי נרם של הרשעים לא ניתן לכיבו, יש להעלות ולקרב לקדושה כשמן לפתילה ולאור. ובזמננו זו ה'תרבות' יוון העולמית המתפרצת עלינו באמצעות הקישוריות המתרחבת בעולם והמעמיקה זה מאות שנים ואינה ניתנת לביטול. קישוריות המכנסת את כל העולם לפעולה מושפת בתוך כלים ומסגרות שאין להם שום תכלית של אמונה וקדושה, וכל עניינה אף מבחינתה הנעלה ביותר היא רק טובת האנושות הגשמית המשותפת. העולם התחיל להיות יותר מקושר החל מהמצאת הדפוס, באמצעותה החלו לזרום באופן יעיל באמצעות ספרים ודברי דפוס, ידע ורעיונות מקצה אחד של העולם לשני, שקידמו כמובן גם את ידיעת התורה ותפוצתה, אבל גם את הידע האנושי בתעשייה ברפואה, וכך קידמו את כל האנושות. אח"כ הגיעו המצאות הרכבות והכבישים המהירים, ששיפרו את תנועת הבריות והסחורות, ואילצו אפי' לאחד את השעונים בכל הערים המרכזיות לשעון עולמי אחד המתחלק רק לאזורי זמן. ועד המצאות העיתונות שהביאו למפכחות חברתיות ופוליטיות אדירות. כל אלו הן רמות קישוריות ההולכות ומתעצמות גם בימינו, שהעלו מאוד את 'רמת החיים' עצמם של הבריות, ושיפרו את הבריות את תוחלת החיים והן אינן ניתנות להסגה אחורה. שכן רמת חיים עולה - הגדרתה היא - שהיא הופכת מוצרים ושירותים מענייני מותרות שקשה להשיגם לאורח חיים של הכרח שגם מצוי לכל דורש ומבקש. ולאחר שהתקדמה אין היא ניתנת לביטול. ונראה שגם לא ניתן לעצור את מהלכה וקצב התקדמותה. ואף שניתן וצריך להילחם כנגד כל תופעת קישוריות כזו או אחרת, והצדיקים אשר נוגע זאת מאוד לליבם עושים מלחמה זאת מעומק לבם. אך הקישוריות העולמית היא כמו נהר אדיר ההולך ומתקדם זה מאות שנים בכוח אדיר וסוחף כל. ומספר שקי חול ואפי' ענקיים מאוד, אינם יכולים לעצור אותו מעבר למספר דקות וגם זאת רק באזור

מוגבל מאוד. לכן אנו נדרשים במדרגת ובחינת הכלל, ורק על ידי מנהיגי הציבור, לא רק לשמור על נר הקדושה כשלעצמו ולבטל את המותרות ואת רמת החיים העולה וללחום נגדם, אלא - גם בעיקר לשלוט על נר הרשעים שהיא המסגרת והקישוריות העולמית אל החול ולתקנה, לכופפה אל מסגרות ונרות הקדושה. ולהכניס למסגרת של נרות קודש. כבצמח צדיק וישב.

והענין הוא כי עיקר נר חנוכה הוא לחנך נר נשמתו להפוך החומר לצורה להעלות גם הנר השני הנקרא נר רשעים אל הקדושה ונעשה מן נר - נרו"ת. דאם אינו מתקן הנר רשעים נקרא נות"ר ולכן אמרו על רבי ישמעאל בן פאבי שבימיו לא היה נותר כי עשה מן נות"ר נרו"ת.

וכפי שאנו רואים שבסיבת רמת הקישוריות המוגברת בעניינים שבין אדם לחבירו מגיעים וחודרים תכני ה'תרבות' העולמית שיסודן בתודעה כובעת של טומאה והבל, המרבה בשנאה ומחלוקת, ספקנות ורדידות, בשקיעות עמוקה כטיפוח העצמי וה'מה שטוב לי', בסטייל ונהנתנות, ותכנים אלה מפעפעים עמוק בעוצמה ובצורה בלתי מורגשת, גם למי שאינו מחובר אליהם ישירות. הבעיה היא ב'קישוריות' הגבוהה ההולכת ונוצרת כלל שהעולם מתקדם ומשתכלל. ה'כלים' אינם אלא ידידות השליטה של מכונת הקישוריות האדירה. הם מסכי ההפעלה של המנוע האדיר ששמו 'קישוריות'. קישוריות זו מעצימה את הקשר אל מסגרות החברה הכללית 'נרות הרשעים', ומציפה מאוד את בעיות הקיום הבסיסי הכלכלי והחברתי של היהודי החרדי. משכיחה ומבטלת את כל ערכיו של היחיד וקהילתו. מועצמות המחלוקות הפנימיות, ובעיות של הנהגה וזכות לתהודה אדירה הניזונה מתפוצת הקישוריות הגבוהה. וכך הולכות ונפגעים אצל ההמונים יסודות הקיום של היהדות החרדית: ערכי הכפיפות לצדיקים וגדולי תורה ועבודה, חשיבות האהדות הבסיסית בינינו, וחומות ההיבדלות הנחרצת שמקיימות אותנו זה מאה שנים מול התרבות המערבית. כאשר חשיבותם של הציבור והכלל של הקהילות המסורתיות השורשיות מתרופף, כאשר האימון במנהיגות והמשמעת לראשיהן נחלש, מתרופפת מאוד אצל היחיד עצם הזהות והקשר למסגרת חברת החרדים לדבר ה'.

תרבות יוונית - "או נוצה או ניצח": בשל כל אלו, המאבק הוא גם כוללני ומוחלט (משאלי) שפירושו: או אני או אתה, או אני מנצח או אני מנוצח, אין מצב של תיקו. לכן מאבק כזה כולל את כולם, הקטנים והגדולים, החזקים והחלשים, וזמן המפורסמות היא כי במלחמה טוטאלית וכוללת, שני היריבים אינם מסתפקים רק בכיבוש קרקע או נכסים אחרים זה מזה, אלא מטרתם היא להשמיד זה את זה מכול וכול. במלחמה טוטאלית כוללת, נצחונם של זה הוא הפסדו של זה, וכן להיפך. (משחק סכום אפס). מלחמה טוטאלית לעולם אינה נפסקת, שכן הפסקה מצד אחד היריבים משמעה: כיליון גמור.

עפ"י המדרש הכנסת עצמך לזיזא או ניצוח או נוצה עי"ש [א] שמנצחים או שמנוצחים] כי באמת אותם שהם ראשי בני ישראל או - שהם יכולים בנצחיותם לטוב להטות לב כל ישראל לטובה וכמ"ש הרמב"ם על מלכי בני ישראל 'על הסרת לבו הקפידה תורה שלבו לב כל ישראל' עי"ש. או - להיפך באם אינו חזק באמונתו ואינו פועל להטות לבם הם מטים לבו לדרכם ומפילים אותו ממדרגתו.

(ספר הזכות מכת"ב בעל חידושי הר"ם פרשת בשלה)

במלחמה כזו אין די בהתגוננות מפלישה לבדה, שכן ההתגוננות לבד הינה פתרון לטווח קצר ותבוסה בטווח בטווח הארוך. אמצעי הגנה בלבד הנו טעות מרה כי היריב מטיל מצור על זה שכנגדו ומכריעו לגמרי למרות התגוננותו. לכן היריבים נדרשים כל אחד גם להתקף זה את זה במקומם הם, ובכלי המלחמה שלהם עצמם, בכדי לחסלם ולשבות מהם את משאביהם, או לפתוח להם דרכים חלופיות למקורות האספקה החיוניים לחיים. לכן במאבק הזה מול התרבות המערבית נדרשות - כפי שלימדנו הבעש"ט ותלמידיו - שלושה יכולות נעלות ונשגבות המצויות רק אצל צדיקים עובדי ה' באמת, הספונים בעבודת ה' ובהיכלי תורה. ואלו הם: הכנעה הבדלה המתקה. הכנעה של הרע שבה, הבדלה בין הרע לטוב, והמתקה והעלאה של החלק הטוב שבה. לכן אין אפשרות לעמוד ולהלחם מולה רק יחד עם הצדיקים עובדי ה' באמת, 'כהנך הקדושים'. לנגד מלחמת הדעות וההליכות, לנוכח הטומאה המתפשטת, מסוגלים לעמוד רק 'כהנך הקדושים' היודעים מ'סוד ה' ליראי' ומהאור הגנוז הנגלה בלבם - בכל עת ובכל שעה מהו הטוב הגנוז, מה לקרב ומה לרחק. הם נדרשים לתקן את כל ה'מוותרות' וה'נותר' מנרות הרשעים המתקשר והנקשר אלינו מחיי העולם הזה, לשלוט עליהם ולחברם לעשות מהם 'נרות' שישמשו רק כמסד ובסיס אל עולמות הקדושה. וזהו הדלקת הנר והעלאת האור של חנוכה 'לחנך את נר ה' נשמת אדם ... שמביא הכול לחכמה העצמית העליונה וכל החכמות מדביק לשורשו', כבמאור עיניים ישמה לב, שבת.

בשעבוד היוונים שאז נגאלו כאשר יתבאר ... והנה ענין הדבר כן שבאמת עיקר חכמה יראת ה' כדכתיב ראשית חכמה וגו'. אך אמנם יש חכמות בחוץ וכולם תלויים ביראה אי איכא יראת ה' אין אי לא לא ... והנה כל המדות והשכליים הם כלים להיות בתוכה שורה אלהות אך מפני שהאדם נפל מדרגיה ומשתמש במידות וחכמות לחיצונים ח"ו נקרא כלים רקים, וכשאדם זוכה ושב ליראת ה' ומשיב הכל אל החכמה העליונה להקב"ה מתמלאים הכלים רקים וזהו לבי שאלו כלים רקים אל תמעיט... והנה כשנכנסו יונים להיכל טמא כל השמנים הם החכמות כי המשיכו לחוץ ולא נשאר כי אם פך אחד שהוא יראה... וע"י האחד שנשאר נוכל לתקן כולם להביא כל החכמות והשכלים לעבודת הבורא ב"ה ... ע"י החינוך מעט מעט ... וזהו הרגיל כל הרגילות והטבעיות התיקון הוא

בנר חנוכה כמה שמחנך נר ה' נשמת אדם לחינוך היראה הווין ליה בני ת"ח ההולדה שלו הוא מה שמביא הכל לחכמה העצמית העליונה וכל החכמות מדביק לשרשו כמבואר למעלה בעניין כלים רקים כשמתמלאים משמן החכמה, וזהו אשריך כלים שנכנסת בטומאה ויצאת בטהרה.

ה'מתייוונים': עוד גם זאת - במלחמה עם היוונים נוספה על עדת ישראל עוד צרה איומה ונוראה שלא הייתה בשום מלחמה אחרת, והיא המלווה מאז ועד היום מלחמות מעין אלו. והיא, בדמותם של ה'מתייוונים' שהם אנשים מזרע ישראל משתפי הפעולה מבפנים עם האויבים מבחוץ. מתייוונים המנסים לשבש ולעוות וגם לקעקע את פנימיות הקיום היהודי בתורה ומצוות. לא די להם ואין הם מתעסקים בהשמדת הגוף היהודי ובגזלת רכושו וקניינו. מתמקדים הם בנקודה הכי פנימית והכי יסודית של היהודים והיהדות - להשפיע מבפנים ובעומק על דעתם ותפיסתם את היהדות ואת עצמם. ובעיקר על החלשים בפתחי הבתים להדיחם לאט לאט מדרכי אבותיהם ב'משאות שואו ומדוחים'. 'להשכיחם תורתך ולהעבירם מחוקי רצונך'. לחברם למסגרות וכלים חיצוניים שהם 'נרות הרשעים'. מוכן שלביצוע מושלם של מטרות אלו נדרשים דווקא אנשים מבפנים, אנשים המכירים את ביצורי הקדושה בקרב ישראל, וגם את החולשות שיש בכל דור ודור - והם דווקא המסייעים לפרוץ את 'חומות מגדלי'. אנשים המכירים את הפנימיות, את נקודות החוק ויחד עם זאת גם את מקומות הסתר ונקודות התורפה - המסייעים לטמא את 'כל השמנים'. כבלקוטי הרי"ם לחנוכה.

עיקר הנס של חנוכה ה' שהיהודים ניצלו מרשעי ישראל ונפדו מידם ומה שאנו אומרים בתפילה ובעת ברכת המזון 'רבים ביד מעטים טמאים ביד טהורים ורשעים ביד צדיקים' משמע רשעי ישראל כפי שנראה מיוספון.

טעות היא לחשוב שהמלחמה נגדם הוא רק בקול רעש גדול בשערי מוסדותיהם וברחובות ובשווקים. עיקר המלחמה שלהם היא בפנים ובתוכנו ממש ועל כל פתחי הבתים מבית ומחוץ של החרדים לדבר ה'. ללבוש את כל הנחשלים ברוחם או בגופם וגם בממונם, וכש"כ החלשים בתורתם בח' הפתילות והשמנים שאין מדליקין בהם בשבת, העומדים בחלשותם תמיד אצל הפתחים החוצה. ללכדם אליהם ולמסגרותיהם, לנרות רשעוּתם עד שיכריזו 'אין לנו חלק וכו' רח"ל. המתייוונים הללו מתדמים הם לגמרי לצד הקדושה בהקמת מסגרות ובהעלאת רעיונות ודעות לתיקון עם ועולם. מקבצים אנשים ומקימים מסגרות ותנועות ומפלגות אדירות שדרךן מוכרים הם בלחץ עז ובקולות ולפידים את תכניתיהם. הם גם מדליקים נרות ומשואות, אך הם 'נרות של רשעים' ההופכים את המותרות לעצם העניין ואת הטפל לעיקר. והם מזהים ולוכדים בעיקר את החלשים שאינם משתלבים בין ציבור היראים והחרדים לדבר ה'. וכך נהו מיליוני יהודים אחרי האליל הקומוניסטי, ומיליוני יהודים אחרים נהו אחרי אלילי התרבות הגרמנית רח"ל. בחשבם שכך יושיעו לא רק את עמם אלא את העולם כולו. ואם כי אלילים אלה הם כיום פגרים מתים, הגה כיום הזה מיליוני יהודים אחרים בארה"ב וגם כאן באה"ק נוהים אחרי אלילי ה'שוויון והקידמה החדשה' ומתבוללים בגוים ובתרבותם רח"ל. בדורות האחרונים ניסו אנשים ממוצא ישראל אף לטמא את 'כל השמנים', דהיינו לטמא את העניינים המקודשים ביותר בכלל ישראל. הם ניסו לטמא את העניין המקודש של יישוב ארץ ישראל, משאת כל נפש יהודי, שעליו מסרו את נפשם הצדיקים רועי החסידות בכל הדורות, להפכו למושגים של לאומיות כוחנית של 'כוח' ועוצם ידי'. לטמא את לשון הקודש שהחזיקה אלפי שנים על ידי שלומי אמוני ישראל בכל תפוצות ישראל בקדושה וטהרה ללימוד ותפלה, לטמא ולחלן את אף העניין הנשגב של 'אהבת ישראל' הנובעת - כמבואר בתנאי ובשאר ספרי תלמודי הבעש"ט, רק מהנשמות האלוקות המשותפות שיש לכל ישראל. ל'קבוצים' וכפית 'עזרה הדדית', {סוציאליזם בלע"ז} כדוגמת הנבזיים שבאומות העולם. הם גם ניסו להפוך את חג הסוכה בו יצאנו לחירות עולם מגלות הטומאה של מצרים, לחירות של הפקר והשחתה של 'זכויות' ו'שוויון' ואף חיברו 'הגדות' כחיקוי לקדושה הטהורה. אף על התורה עצמה ניסו המה להשתלט בייסוד 'רבנות מטעם' ואכמ"ל. עומדים הם 'זה לעומת זה' הטומאה מול הקדושה, ונראים כמעט אותו דבר. והתוצאה היא שמאות אלפי יהודים בארץ ישראל של ימינו, אינם מעוניינים כלל ביהדותם (שנקרא 'הזחות היהודית') רח"ל. ומכמיר הלב לראות ולהיווכח כיצד תמיד עומדים לצידם סוג של מתייוונים משתפי פעולה מבפנים, לבלרים וכתבנים ועסקנים שונים שבדון או בשוגג ולפעמים גם בבורות גסה ועלובה, סייעו בידם בכל עוז להגשים מטרות אלו. על החלשים היא עיקר המלחמה והיא מתנהלת בכל חצר חסידית ובכל קהילה ובכל ישיבה בתוכה פנימה, נראה וסמוך אצל הפתחים...

עמדת להם בעת צרתם: אך כשנלחמים בתרבות יוון יש לדעת את היסוד הידוע כי, 'ובעבדותנו לא עזבונו אלוהינו ויט עלינו חסד' (עזרא ט"ז) ובחז"ל (מגילה י"ג) "דאמר ר"ל, אין הקב"ה מכה את ישראל אלא כ"כ בורא להם רפואה תחילה שנאמר כרפאי ישראל ונגלה עון אפרים, אבל אומות עולם אינו כן, מכה אותן ואח"כ בורא להם רפואה, שנאמר ונגף ה' את מצרים וגוף ורפואה". הקדושה והטומאה מופיעות תמיד יחדיו, זה לעומת זה עשה אלוהים. כל הרעיונות ועוצמות הטומאה והזוהמה המתפשטות בין האומות ומאיימות עלינו ונושכות בנו, אינן אלא ביטוי רחוק וחיצוני לאור הקדושה הפנימי שכבר הקדים להופיע באותם עניינים וסוגיות עצמן, ולהתגלות בקרב ישראל. ותפקידן של רוחות טומאה אלו הנה רק לחשוף ולגלות את אותן האורות של הקדושה. תמיד הם עומדים זה לעומת זה - רבים נגד מעטים טמאים נגד טהורים, רשעים נגד צדיקים, וזדים נגד עוסקי תורה. כבלקוטי מאמרים לרצ"ה מלובלין.

וכל מיני חכמות שמחדשין חכמי או"ה הוא נמשך ע"י חכמת ישראל. כי כאשר א' מישראל מחדש איזה דבר בחכמת התורה שהיא חכמת הש"י, חכמה זו מתפשטת בכל עולמין וגם בעולם הגשמי מתחדש כנגדה איזה דבר חכמה שבעינינו עוה"ז הנמשך ע"י חכמה זו שנתחדשה בתורת ד' ועבודתו ית', ויוכלו לקולטה חכמי או"ה שבאו' הדור ולהדרשה ויחשוב הרואה שהם חידושה, ושמת' כי מסכים לדבריי אלו הוא מאמר ז"ל אפי' ספינה הבאה מגליא לאספמא אין מתברכת אלא בשביל ישראל. ושכן הגיד אחד קדוש כי גם מיני ארונות בנדים שונים המתחדשים מידי יום בא ע"י מה שמחדש איזה נפש מישראל איזה דבר בעבודת ד' וזה דבר מב' אצלי ונתבאר אצלי בכמה מקומות ואין להאריך.

זהו בייחוד ובחיקף גדול דרך החסידות מיסוד הבעש"ט הק' שהוא התנוצצות אורו של משיח בדמותה של מסגרת ענקית של עבודת ה', נר גדול ועצום שנתגלה בדורות האחרונים כרפואה קודמת למכת ההשכלה והמינות שמיסודם של התרבות היוונית.

וכמו שאז"ל ביקש הקב"ה לעשות סנחריב גוג ומגוג וחזקי' משיח. כי זהו עיקר קליפת גוג ומגוג זלעז' נגד משיח בן דוד כמו"ש יתיצבו מלכי ארץ על ה' ועל משיחו וגו' והוא בח' מינות. וכמו ששמענו מרבינו הק' מאיביצא וצלח"ה שמומן התגלות עסק הבעש"ט הקדוש בעולם זהו התנוצצות בח' משיח רק בכל דור ודור יש בקליפה זלעז' מבחי' גומ"ג ועי"ז נתרבה המינות בעולם. (פרי צדיק לראש השנה אות ט"ו)

רק דרך החסידות שפעלה בחיקף כמותי רחב מאוד לכל המוני בית ישראל הנעלים והשפלים, וגם החת"ס ותלמידיו ביישובותיהם בהונגריה, ובאופן מצומצם גם הגר"א ותלמידיו במסגרות ישיבות ליטא, הם שהצילו את היהודים באירופה מתרבות ההשכלה והחילון. כל היהודים באירופה שהיו חרדים לדבר ה' ותורתו ערב השואה הנוראה וגם אחריה - מכוחם המה. חצרות הצדיקים והישיבות והסמינרים לדור הצעיר, שניהלו צדיקי החסידות בעיירות הגדולות, והחסידים בכל מקומות מושבותיהם, הם שנלחמו בכל עוז נגד תרבות יוון בהשכלה ובצינונות, ובמרכזיהם היו חיים יהודיים מלאים ושלמים בעבודת ה' בתורה ותפילה. כפי שאמר בעל החפץ חיים וצל"ה בערוב ימיו.

בעשירות שניו לעת זקנתו היה מחשיב מאד עדת החסידים. באמרו כי הם בזמנינו ככותל אבנים שנקרא 'בראנטואנט' שמעמידים בין בתי עץ שאינה מניחה להתפשטות שריפה. ובימינו שנגף הכפירה פשטה בכל עבר ופאה ולאפלים, שהם מאמינים בד' ובתורתו אבל כמו מתביישים בקיום מצותיה בריש גלי שלא יאח לשחוק בין הגוים ובין פריצי עמנו, שרבו המלעגים מכל קודש. עלינו לשבח לעדת החסידים שהם אמיצי' רוח עושי דברו ביד רמה ובפומבי, ועוד הם מגדלים בניהם לתורה ולעבודה כאבותיהם. רוממות אל בנרונם ולשונם כחרב חדה - להשיב להחפשים אל חיקם עשרת מונים בוז וקלון. ועל כל פשעים תכסה אהבת ד' שבם. (מכתבי החפץ חיים לבנו הרא"ל הכהן זצ"ל בחלק 'דוגמא מדרכי אבי' ע' ט"ו)

והדליקו נרות: ולכן צדיקי האמת, מה הם עושים במלחמה זו. הם מדליקים 'נרות בחצרות קדש'. אין הם עוסקים דווקא בוויכוחים ובהשקפות, אין הם דווקא מסבירים ומנחילים תורות ודעות. כי הטומאה הזו איננה רק ב'בינה ודעת' המודעים לאדם. הטומאה הזו היא ברמה הרבה יותר גבוהה מאשר תוכנות ודעות כאלה ואחרות שניתן להתווכח עליהן ולתקן במודע. הטומאה הזו כפי שלימדנו רבותינו היא ב'שמן הרומז לחכמה עצמה' דהיינו בהכרות ובתפיסות היסוד של היהודי, שבמרבית המקרים אין הוא אפילו מודע לכך בבנינו ודעתו. ספרי מינות וכלים טכנולוגיים מטמאים ומשנים את דעתו בלי שהוא מרגיש בכלל, והם מחברים אותו לנרות הרשעים ולמסגרותיהם. כשזה מתגלה רח"ל, לא יעזרו כל כך ויכוחים והסברים. ידעו צדיקי החסידות כמה חשובים הם המראה והמבט בפני הקודש. ועד כמה ההשקפה (היוואליה) החזותית היא העיקר והמרכז הקובע אצל היהודי הרבה יותר מאשר התכנים המילוליים והלשוניים. ולכן חידשו הם את המסגרות והנרות קודש בדמות ה'שיש' והשולחן החסידי ואת ההתקשרות האישית לצדיקים, וריתקו אליהם מאות אלפי יהודים לתורה ויראת שמים. כך זכו המוני העם לראות בעיניהם גם במסגרות הישיבות החדשות מיסודם של החת"ס והגר"ח מוואלווין לימוד תורה אמיתי מהי ונחלצו לתמוך בהם בכל מאודם בנתינת ימי האוכל {טעג בידיש} ומקומות לינה בבתיהם ובעסקיהם, עד שהפכו הם עצמם בתור 'תמכין דאורייתא' כחלק מהתורה עצמה ומוגנים באמונתם ויהדותם על ידה. הדלקת נרות קודש זו, דהיינו לעשות מסגרות וכלים לכבוד שמים היא תקנת מצוות נר חנוכה. כי צרת מלכות יוון אינה כצרת שאר הגלויות שהיה העניין רק לצאת ולהיפטר מהם. אלא היא הכנה ותקון שיוכלו ישראל לקבל מידם את המלכות, ולכונן מסגרות וכלים אמיתיים ובעיקר להצליח לחבר באמצעותם את החלשים והנחשלים אל 'נרות קודש' ולמלכות ה' בעולם, והיא התחלת מלכות המשיח. ככשפת אמת מקץ תרמ"ו.

לכן בחנוכה קורין בנשיאים שעיקר שקיבלו בני' המלכות מתחת ידי הרשעים נתקיים בחנוכה ביונים כי כל הד' מלכויות נפסקו מעצמותם ולא קיבלו בני' המלכות מתחת ידיהם זולת מיוון. והוא חינוך והתחלה על מלכות המשיח שיקבל המלכות בשלימות לכן נק' חנוכה. ולאשר הי"ב שבטים הם שורש המלכות שמים שמחזירין המלכות להשי"ת והמה מבטלין מלכות הרשעה לכן קורין בנשיאים.